

28 Μαΐου, 1996

[ΠΙΚΗΣ, Πρόεδρος]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΑΡΘΡΑ 28, 30, 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΧΡΙΣΤΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ,

Αιτητής,

v.

ΔΗΜΟΥ ΠΑΡΑΛΙΜΝΙΟΥ ΚΑΙ Ή ΜΕΣΩ ΤΟΥ
ΔΗΜΑΡΧΟΥ ΠΑΡΑΛΙΜΝΙΟΥ (ΑΡ. 1),

Καθ' ων η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 1061/94)

-
- 5 Διοικητικό Δίκαιο — Συλλογικά όργανα — Ερευνητική επιτροπή σε πειθαρχική διαδικασία — Δεν συνιστά όργανο διότι στερείται αποφασιστικής αρμοδιότητας — Οι κανόνες περί συλλογικών οργάνων δεν εφαρμόζονται.
- 10 Δήμοι — Δημοτικός Γραμματέας — Η υποχρέωσή του για τήρηση πρακτικών κατά το Άρθρο 43 του περί Δήμων Νόμου 111/85 (Δεύτερος Πίνακας, παράγραφος 11) — Αντικειμενική αδυναμία του γραμματέα να τηρεί πρακτικά στην κριθείσα περίπτωση — Καμία ακυρότητα.
- 15 Διοικητικό Δίκαιο — Πειθαρχικό δίκαιο — Ανυπαρξία κανόνα που να αποκλείει το δικηγόρο που στοιχειοθέτησε τις πειθαρχικές κατηγορίες από του να τις προβάλλει ενώπιον του πειθαρχικού οργάνου.
- 20 Διοικητικό Δίκαιο — Πειθαρχικό δίκαιο — Οι κανόνες της φυσικής δικαιοσύνης (Άρθρο 12.5 του Συντάγματος) στοιχειοθετούν το πλαίσιο της πειθαρχικής διαδικασίας — Η απουσία ειδικών κανονισμών δεν αποκλείει την άσκηση πειθαρχικής αρμοδιότητας σε συγκεκριμένη δημόσια αρχή ή όργανο — Περίπτωση των Δήμων (Άρθρο 53(2) του Ν. 111/85).
- Δήμοι — Πειθαρχική αρμοδιότητα — Η άσκηση της δεν προϋποθέτει απαραίτητως την έκδοση των κανονισμών του Άρθρου 53(2) του Ν.111/85.

Διοικητικό Δίκαιο — Πειθαρχικό δίκαιο — Η ύπαρξη σχεδίου υπηρεσίας της θέσης που κατέχει ο πειθαρχικώς διωκόμενος δεν είναι προαπαιτούμενο για τη δίωξη του για παράβαση καθήκοντος — Πάσχουσα παρά ταύτα η δίωξη και πειθαρχική διαδικασία στην κριθείσα περίπτωση — Περιστάσεις και ακυρότητες. 5

Φυσική Δικαιοσύνη — Αρχές — Το αξίωμα του ασυμβίβαστου της ύπαρξης των ιδιοτήτων κατηγορου και κριτού στο ίδιο πρόσωπο — Η εφαρμογή της αρχής σε πειθαρχική διαδικασία στην κριθείσα περίπτωση. 10

Διοικητικό Δίκαιο — Πειθαρχικό δίκαιο — Η απαίτηση αμεροληψίας των πειθαρχικών κριτών — Παραβίασή της στην κριθείσα περίπτωση.

Ο αιτητής άσκησε την προσφυγή κατά της πειθαρχικής ποινής της αναγκαστικής αφυπηρέτησης που του επεβλήθη επικαλούμενος αλληπάλληλες ακυρότητες της όλης πειθαρχικής διαδικασίας εναντίον του. 15

Το Ανώτατο Δικαστήριο, ακυρώνοντας την επίδικη απόφαση, αποφάσισε ότι: 20

1. Κατά την ακρόαση των εναντίον του καταγγελιών της προσφυγής ο αιτητής υπέβαλε ότι η σύνθεση της ερευνητικής επιτροπής δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις συλλογικού οργάνου, η αριθμητική δύναμη του οποίου δεν μπορεί να υπολείπεται των τριών μελών. Π. Δ. Δαγτόγλου "Γενικό Διοικητικό Δίκαιο" Β' έκδοση 1984, σελ. 347. 25

Ο παραλληλισμός δεν ευσταθεί. Η ερευνητική επιτροπή στερείται του πρωταρχικού χαρακτηριστικού συλλογικού οργάνου που είναι η αποφασιστική αρμοδιότητα, δηλαδή η εξουσία να εκδίδει εκτελεστές διοικητικές πράξεις. 30

2. Τα πρακτικά της πειθαρχικής δίκης, εν προκειμένω, για την ορθότητα των οποίων δεν υπάρχει αμφισβήτηση, τηρήθηκαν από πρόσωπο άλλο από το γραμματέα του Δήμου, ο οποίος σύμφωνα με την παράγραφο 11 του Δεύτερου Πίνακα, Κανονισμοί Συνεδριάσεων και Εργασιών Συμβουλίου, του Άρθρου 43, του Νόμου, έχει την ευθύνη για την τήρηση των πρακτικών του Δημοτικού Συμβουλίου. Αντικειμενικοί λόγοι καθιστούσαν αδύνατη την τήρηση των πρακτικών από το γραμματέα οι οποίοι επικεντρώνονται στο γεγονός ότι ο ίδιος κατέθεσε ως μάρτυρας στην πειθαρχική δίκη. Αντίθετα με την εισήγηση των αιτητών η μη τήρηση των πρακτικών από το γραμματέα δεν είχε οποιοσδήποτε συνέπειες στην εγκυρότητα της διαδικασίας. 35 40

4 Α.Α.Δ. Βασιλείου ν. Δήμου Παραλιμνίου και/ή Άλλου (Αρ. 1)

3. Δε διαπιστώνεται η ύπαρξη κανόνα που να αποκλείει το δικηγόρο ο οποίος στοιχειοθέτησε τις πειθαρχικές κατηγορίες από την προβολή τους ενώπιον του πειθαρχικού σώματος.
- 5 4. Η απουσία κανονιστικών διατάξεων ρυθμιστικών της άσκησης της πειθαρχικής εξουσίας δεν αποκλείει την άσκηση πειθαρχικής αρμοδιότητας επί του προσωπικού δημοσίας αρχής ή οργάνου. Οι κανόνες της φυσικής δικαιοσύνης στοιχειοθετούν το πλαίσιο της πειθαρχικής διαδικασίας. Οι κανόνες αυτοί εξειδικεύονται στην περίπτωση της Κύπρου στις διατάξεις του Άρθρου 12.5 του Συντάγματος και είναι επάλληλοι με εκείνους που ισχύουν στην ποινική δίκη. Το Άρθρο 53(2) του Νόμου 111/85 δεν καθιστά, εν πάση περιπτώσει, την κανονιστική εξειδίκευση των καθηκόντων του υπαλλήλου του δήμου προϋπόθεση για την ανάληψη και άσκηση της πειθαρχικής εξουσίας. Νοούμενου ότι τηρούνται οι κανόνες της φυσικής δικαιοσύνης η απουσία κανονιστικής ρύθμισης δεν αποτελεί παράγοντα ανασταλτικό της άσκησης της πειθαρχικής αρμοδιότητας. Στην προκείμενη περίπτωση με την εξαίρεση της αοριστίας ως προς τις κατηγορίες και τη συμμετοχή του Δημάρχου στους κριτές της πειθαρχικής ευθύνης του αιτητή τηρήθηκαν οι κανόνες της φυσικής δικαιοσύνης.
- 10
- 15
- 20
5. Η εξειδίκευση των καθηκόντων υπαλλήλου δημοσίας αρχής μέσω κανονιστικών ρυθμίσεων δεν αποτελεί προϋπόθεση για την άσκηση πειθαρχικής αρμοδιότητας.
- 25
- Εγείρεται το ερώτημα, ποια ήσαν τα καθήκοντα του αιτητή ως εκ του διορισμού του ως δημοτικού μηχανικού. Το θέμα αυτό αγνοήθηκε όλωσδιολου κατά την πειθαρχική διαδικασία. Πρώτο, το καθήκον το οποίο ο αιτητής κατ' ισχυρισμό παρέλειψε να εκπληρώσει δεν προσδιορίζεται στις κατηγορίες όπως δεν προσδιορίζονται τα εξυπακουόμενα από τη θέση του δημοτικού μηχανικού καθήκοντα του αιτητή. Η παράλειψη αυτή καθιστούσε αδύνατο τον προσδιορισμό της πειθαρχικής ευθύνης του αιτητή και σε συνάρτηση με αυτή την απόδειξη των κατηγοριών. Η αμέλεια στην εκτέλεση καθήκοντος συνιστά πράξη αντινομική προς το υπαλληλικό καθήκον. Προϋποθέτει όμως τον προσδιορισμό του καθήκοντος για τον καθορισμό της απείθειας.
- 30
- 35
- 40 Η παράλειψη εξειδίκευσης του καθήκοντος του αιτητή προσλαμβάνει ακόμα μεγαλύτερες διαστάσεις στο πλαίσιο των γεγονότων της παρούσας υπόθεσης ενόψει και της ολοσχερούς απουσίας λεπτομερειών ως προς τα γεγονότα τα οποία στοιχειοθετούν τις κατηγορίες.

Η απουσία των γεγονότων που στοιχειοθετούν τις κατηγορίες υπήρξε παντελής. Αποτελεί, όπως και στην ποινική δίκη, προϋπόθεση για τη θεμελίωση του πειθαρχικού πταίσματος η γνωστοποίηση στον κατηγορούμενο των γεγονότων που το στοιχειοθετούν. Τα δικαιώματα του κατηγορουμένου τα οποία κατοχυρώνονται στο Άρθρο 12(5), αποτελούν και δικαιώματα του κατηγορουμένου στην πειθαρχική δίκη. 5

Παρά τις ενστάσεις του αιτητή στην εγκυρότητα του κατηγορητηρίου οι οποίες διατυπώθηκαν κατά την έναρξη της διαδικασίας, οι καθ' ων η αίτηση δε μερίμνησαν για τη διόρθωσή του και άφησαν το κενό στη στοιχειοθέτηση των κατηγοριών να αιωρείται σ' όλη τη διάρκεια της δίκης. 10

6. Συντρέχει όμως και άλλος ανεξάρτητος λόγος που δικαιολογεί την ακύρωση της επίδικης απόφασης. Αυτός προκύπτει από τη συμμετοχή του Δημάρχου στη σύνθεση του πειθαρχικού σώματος που επιλήφθηκε των κατηγοριών εναντίον του αιτητή. Αποτελεί αξίωμα της φυσικής δικαιοσύνης ότι κανένας δεν μπορεί να είναι κριτής της ιδίας αυτού υπόθεσης. 15 20

Προέκταση της αρχής αυτής είναι ότι κατηγορός δεν μπορεί να είναι παράλληλα και κριτής του κατηγορουμένου.

Ανεξάρτητα από το ασυμβίβαστο των δύο ιδιοτήτων του κατηγορού και κριτή ελλείπει στην προκείμενη περίπτωση, λόγω της συμμετοχής του Δημάρχου, και το τεκμήριο της αμεροληψίας, απαραίτητο προσόν για την άσκηση των καθηκόντων του κριτή στην πειθαρχική δίκη. Ο Δήμαρχος όχι μόνο είχε προβεί στην καταγγελία εναντίον του αιτητή, αλλά ταυτόχρονα γνωστοποίησε στο συμβούλιο ότι ο ίδιος είχε ανακαλύψει ατασθαλίες για τις οποίες ο αιτητής ήταν υπεύθυνος. 25 30

Η προσφυγή επιτυγχάνει με έξοδα. 35

Αναφερόμενες υποθέσεις:

Republic v. Mozoras (1966) 3 C.L.R. 356,

Republic v. Georghiadis (1972) 3 C.L.R. 594, 40

Απόφαση Συμβουλίου Επικρατείας αρ. 376/34, 1934 Α.1, 976,

Haros v. Republic 4 R.S.C.C. 39,

4 **Α.Α.Δ. Βασιλείου ν. Δήμου Παραλιμνίου καιή Άλλου (Αρ. 1)**

Morsis v. Republic 4 R.S.C.C. 133,

Menelaou v. Republic (1980) 3 C.L.R. 467,

5 *Petrou v. Republic* (1980) 3 C.L.R. 203,

Papacleonoulou v. Republic (1982) 3 C.L.R. 187,

Matsas v. Republic (1988) 3(B) C.L.R. 1448,

10

Απόφαση Συμβουλίου Επικρατείας αρ. 715/31, (1931) Β σ. 408,

Papanayiotou v. C.T.O. and Another (1986) 3 C.L.R. 790,

15

Kontemeniotis v. C.B.C. (1982) 3 C.L.R. 1027,

Soteriadou and Others v. Republic (1985) 3 C.L.R. 300,

Louca v. Republic and Others (1989) 3 C.L.R. 672.

20

Προσφυγή.

Προσφυγή εναντίον της απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Παραλιμνίου με την οποία επιβλήθηκε στον Αιτητή η τιμωρία της αναγκαστικής αφυπηρέτησης.

25

A. Σ. Αγγελίδης, για τον Αιτητή.

A. Παντελίδης, για τους Καθ' ων η αίτηση.

30

Cur. adv. vult.

ΠΙΚΗΣ, Π.: Το 1986 ο αιτητής διορίστηκε στη θέση του Δημοτικού Μηχανικού στην υπηρεσία του Δήμου Παραλιμνίου. Με επιστολή του στο Δήμο στις 20 Φεβρουαρίου 1992, διαμαρτυρήθηκε γιατί αδρανούσε επειδή δεν του ανατίθεντο καθήκοντα από την προϊσταμένη αρχή. Με αφορμή αυτή την επιστολή ο Δήμαρχος ανέφερε, κατά την συνεδρία του Δημοτικού Συμβουλίου - 25 Φεβρουαρίου 1992 - ότι ήλθε η ώρα το Δημοτικό Συμβούλιο να επιληφθεί "του μεγάλου κεφαλαίου που λέγεται Δημοτικός Μηχανικός". Στη συνέχεια ο Δήμαρχος προέβη στην ακόλουθη δήλωση όπως καταγράφεται στα πρακτικά:

35

40

"Συγκεκριμένα ο κ. Δήμαρχος ανέφερε καταγγέλοντας συγχρό-

ως το ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΜΗΧΑΝΙΚΟ κ. Βασιλείου στο Δημοτικό Συμβούλιο, ότι τις τελευταίες ημέρες έχει ανακαλύψει ατασθαλίες μέσα σε φακέλους των οικοδομών για τις οποίες είναι υπεύθυνος ο ίδιος και συγκεκριμένες υποθέσεις.”

5

Στη συνέχεια το Συμβούλιο επελήφθη της καταγγελίας του Δημάρχου. Αποφάσισε:

(α) Να θέσει τον αιτητή σε διαθεσιμότητα και (β) να διορίσει ερευνητική επιτροπή για την εξέταση των καταγγελιών. Η απόφαση κοινοποιήθηκε στον αιτητή την επαύριο.

10

Στην επόμενη συνεδρία του Δημοτικού Συμβουλίου - 5 Μαρτίου 1992 - αποφασίστηκε ο διορισμός τριμελούς ερευνητικής επιτροπής απαρτιζομένης από τους κκ. Α. Λάντο και Π. Παυλίδη, και τρίτο πρόσωπο το οποίο θα επιλεγόταν σε κατοπινή συνεδρία μετά από εισήγηση του Δημάρχου. Σε μεταγενέστερο στάδιο η απόφαση για τη σύνθεση της επιτροπής τροποποιήθηκε με τον περιορισμό των μελών της σε δύο και την αντικατάσταση του κ. Παυλίδη από τον κ. Παναγιώτου. Κατά την ακρόαση της προσφυγής ο αιτητής υπέβαλε ότι η σύνθεση της ερευνητικής επιτροπής δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις συλλογικού οργάνου, η αριθμητική δύναμη του οποίου δεν μπορεί να υπολείπεται των τριών μελών. Π. Δ. Δαγτόγλου “Γενικό Διοικητικό Δίκαιο” Β΄ έκδοση 1984, σελ. 347.

15

20

25

Ο παραλληλισμός δεν ευσταθεί. Η ερευνητική επιτροπή στερείται του πρωταρχικού χαρακτηριστικού συλλογικού οργάνου που είναι η αποφασιστική αρμοδιότητα, δηλαδή η εξουσία να εκδίδει εκτελεστές διοικητικές πράξεις.

30

Στις 25 Οκτωβρίου 1992, τέθηκε υπόψη του Δημοτικού Συμβουλίου η έκθεση της ερευνητικής επιτροπής η οποία παραπέμφθηκε στους νομικούς συμβούλους του δήμου για μελέτη. Με νεώτερη απόφαση του συμβουλίου, 28 Νοεμβρίου 1992, αποφασίστηκε η παραπομπή της εξέτασης των πορισμάτων της ερευνητικής επιτροπής σε τρίτο δικηγόρο, τον κ. Παντελίδη, προς εξέταση και σύνταξη του κατηγορητηρίου. Συντάχθηκε το κατηγορητήριο βάσει του οποίου προσάφθηκαν δεκαεννέα κατηγορίες με τις οποίες αποδίδεται στον αιτητή αντίστοιχος αριθμός πειθαρχικών παραπτώματων. Με μια εξαίρεση, οι κατηγορίες αφορούν αμέλεια στην εκτέλεση του καθήκοντος του αιτητή σε σχέση με “αριθμό φακέλων του Δήμου”. Τα γεγονότα που στοιχειοθετούν τις κατηγορίες δεν προσδιορίζονται. Αυτή είναι σε συντομία η προϊστορία της πειθαρχικής δίωξης του αιτητή η ακρόαση της οποίας άρχισε στις 29

35

40

Μαρτίου 1993.

5 Ο αιτητής εμφανίστηκε υπερασπιζόμενος από δικηγόρο. Εξ αρχής διατυπώθηκαν ενστάσεις στο κατηγορητήριο και το έγκυρο της διαδικασίας η οποία προηγήθηκε της πειθαρχικής δίωξης. Οι ενστάσεις απορρίφθηκαν. Κλήθηκε και κατέθεσε κατά την πειθαρχική δίκη σημαντικός αριθμός μαρτύρων οι οποίοι εξετάστηκαν από τον κ. Πάντελίδη ο οποίος διηύθυνε την κατηγορία με εντολή του 10 Δήμου, και αντεξετάστηκαν από το δικηγόρο του αιτητή. Μετά το πέρας της υπόθεσης της κατηγορίας, ο αιτητής απαλλάχθηκε από επτά κατηγορίες και κλήθηκε σε απολογία για τις υπόλοιπες δέκα στις οποίες τελικά κρίθηκε ένοχος. Οι κατηγορίες 1 και 2 αποσύρθηκαν πριν την έναρξη της δίκης. Ο ίδιος δεν κατέθεσε ενόρκως 15 ενώπιον του πειθαρχικού συμβουλίου. προέβη σε δήλωση με την οποία αμφισβήτησε ότι επιλήφθηκε ή ότι είχε στην κατοχή του τους φακέλους στους οποίους αφορούσαν οι πλείστες των κατηγοριών ή ότι ποτέ απείθησε σε οδηγίες της προϊσταμένης αρχής περαινο- ντας ότι ήταν αθώος.

20 Η ετυμουργία του Δημοτικού Συμβουλίου ανακοινώθηκε και στη συνέχεια ανατέθηκε στον Πρόεδρο του Συμβουλίου, το Δήμαρχο, να ετοιμάσει το αιτιολογικό της απόφασης. Αυτό συνοψίζεται στη διαπίστωση ότι η μαρτυρία των μαρτύρων κατηγορίας η 25 οποία έτεινε να υποστηρίξει τις κατηγορίες έγινε πιστευτή. Η εισήγηση του αιτητή ότι η απόφαση των καθ' ων η αίτηση δεν είναι αιτιολογημένη στερείται ερείσματος. Του επιβλήθηκε η τιμωρία της αναγκαστικής αφυπηρέτησης σε τρεις από τις δέκα κατηγορίες· στις υπόλοιπες κατηγορίες δεν επιβλήθηκε οποιαδήποτε ποινή. Η 30 ποινή της αναγκαστικής αφυπηρέτησης είναι μια από τις ποινές που προβλέπεται από το άρθρο 57(1) του περί Δήμων Νόμου. (Ν.111/85). Πρέπει να σημειώσω πριν ολοκληρώσω την αναφορά μου στο ιστορικό της πειθαρχικής δίκης ότι και μετά το πέρας της πειθαρχικής δίκης ο αιτητής επανέλαβε τις ενστάσεις του στην εγκυρότητα της διαδικασίας επικαλούμενος σειρά λόγων οι οποί- 35 οι αποτελούν και τη νομική βάση στην οποία θεμελιώνεται το αίτημα για την ακύρωση της επίδικης απόφασης. Τα πρακτικά της πειθαρχικής δίκης, για την ορθότητα των οποίων δεν υπάρχει αμφισβήτηση, τηρήθηκαν από πρόσωπο άλλο από το γραμματέα του Δήμου, ο οποίος σύμφωνα με την παράγραφο 11 του Δεύτερου Πί- 40 νακα, Κανονισμοί Συνεδριάσεων και Εργασιών Συμβουλίου, του άρθρου 43, του Νόμου, έχει την ευθύνη για την τήρηση των πρακτικών του Δημοτικού Συμβουλίου. Αντικειμενικοί λόγοι καθιστούσαν αδύνατη την τήρηση των πρακτικών από το γραμματέα οι οποίοι επικεντρώνονται στο γεγονός ότι ο ίδιος κατέθεσε ως μάρ-

τυρας στην πειθαρχική δίκη. Αντίθετα με την εισήγηση των αιτητών η μη τήρηση των πρακτικών από το γραμματέα δεν είχε οποιεσδήποτε συνέπειες στην εγκυρότητα της διαδικασίας.

Οι κύριοι λόγοι που έχουν προβληθεί για κάθε ένα από τους οποίους επιδιώκεται η ακύρωση της επίδικης απόφασης είναι οι ακόλουθοι: 5

- (1) Η άσκηση πειθαρχικής εξουσίας από το Δημοτικό Συμβούλιο στην απουσία κανονιστικών διατάξεων ρυθμιστικών της άσκησης της. Το άρθρο 53(2) του Νόμου 111/85 παρέχει εξουσία στο Δήμο να εκδίδει κανονισμούς για την άσκηση της πειθαρχικής εξουσίας. Πειθαρχικοί κανονισμοί δεν εκδόθηκαν από το Δήμο. Η εισήγηση του αιτητή είναι ότι στην απουσία τους αφήθηκε κενό το οποίο καθιστούσε αδύνατη την ανάληψη και άσκηση πειθαρχικής εξουσίας από το Δήμο Παραλιμνίου. 10 15
- (2) Η απουσία σχεδίου υπηρεσίας και γενικότερα κανονισμών καθοριστικών των καθηκόντων του Δημοτικού Μηχανικού, καθιστούσε αδύνατη την άσκηση πειθαρχικής εξουσίας εναντίον του. Το άρθρο 53(2) του Νόμου 111/85 παρέχει εξουσία στο Δήμο να θεσμοθετεί τα καθήκοντα του προσωπικού με την έκδοση κανονιστικών πράξεων. Όπως προέκυψε κατά την πειθαρχική δίκη, σχέδια υπηρεσίας δεν εκδόθηκαν ούτε έχουν προσδιοριστεί με οποιαδήποτε άλλη πράξη τα καθήκοντα της θέσης που κατέχει ο αιτητής. Η παράλειψη αυτή, καθιστούσε, υπέβαλε ο αιτητής, αδύνατη την άσκηση πειθαρχικής εξουσίας. 20 25
- (3) Η αοριστία των κατηγοριών. Η απουσία λεπτομερειών στον προσδιορισμό των πειθαρχικών αδικημάτων γενικά και ειδικά η παράλειψη καθορισμού των γεγονότων τα οποία στοιχειοθετούν τις κατηγορίες είναι, σύμφωνα με την εισήγηση του αιτητή μοιραία για την τύχη της διαδικασίας. Το κενό στον τομέα αυτό μεγενθύνεται και από το γεγονός ότι τα καθήκοντα από τα οποία ο αιτητής κατ' ισχυρισμό είχε παρεκκλίνει, ήταν άγνωστα στην απουσία σχεδίου υπηρεσίας. 30 35
- (4) Η παραβίαση της αρχής του φυσικού δικαίου η οποία απαγορεύει τη διπλή ιδιότητα του κατηγορού και κριτή του κατηγορουμένου. Η θέση του αιτητή είναι ότι η αρχή αυτή καθιστούσε απαράδεκτη τη συμμετοχή του Δημάρχου, ο οποίος υπέβαλε την καταγγελία εναντίον του αιτητή, από τη σύνθεση του Δημοτικού Συμβουλίου, του πειθαρχικού σώματος το οποίο επελήφθη των κατηγοριών που ακολούθησαν. Η ένσταση στη συμ- 40

μετοχή του Δημάρχου στη σύνθεση του πειθαρχικού σώματος συναρτάται και με την προκατάληψη η ύπαρξη της οποίας έπρεπε να τον αποκλείσει από συμμετοχή στο σώμα των κριτών της ευθύνης του αιτητή.

5

(5) Η άσκηση του καθήκοντος του κατηγορού από τον ίδιο δικηγόρο ο οποίος αξιολόγησε την έκθεση της ερευνητικής επιτροπής και συνέταξε το κατηγορητήριο. Ο αιτητής ισχυρίστηκε ότι οι δύο ιδιότητες δεν μπορεί να συμβιβαστούν. Η ένσταση αυτή δεν τεκμηριώνεται με αναφορά σε οποιαδήποτε αρχή δικαίου· ούτε διαπιστώνεται η ύπαρξη κανόνα που να αποκλείει το δικηγόρο ο οποίος στοιχειοθέτησε τις κατηγορίες από την προβολή τους ενώπιον του πειθαρχικού σώματος. Αυτός ο λόγος ακυρότητας δεν θα μας απασχολήσει άλλο.

10

15

(6) Η αποστέρηση του δικαιώματος κλήτευσης μαρτύρων, ενόψει της άρνησης δύο μελών του Δημοτικού Συμβουλίου να αποβάλουν την ιδιότητα του κριτή και να καταθέσουν ως μάρτυρες υπεράσπισης όταν κληθούν από τον κατηγορούμενο.

20

Πειθαρχική αρμοδιότητα

Η απουσία κανονιστικών διατάξεων ρυθμιστικών της άσκησης της πειθαρχικής εξουσίας δεν αποκλείει την άσκηση πειθαρχικής αρμοδιότητας επί του προσωπικού δημοσίας αρχής ή οργάνου. Η πειθαρχική αρμοδιότητα ενυπάρχει και προκύπτει από την ιεράρχηση των καθηκόντων λειτουργών δημόσιας υπηρεσίας. Η πειθαρχική εξουσία είναι επακόλουθο της σχέσης αυτής. Η άσκηση της δεν συναρτάται με τη θεσμοθέτηση των κανόνων της πειθαρχικής διαδικασίας. Οι κανόνες της φυσικής δικαιοσύνης στοιχειοθετούν το πλαίσιο της πειθαρχικής διαδικασίας. Οι κανόνες αυτοί εξειδικεύονται στην περίπτωση της Κύπρου στις διατάξεις του Άρθρου 12.5 του Συντάγματος και είναι επάλληλοι με εκείνους που ισχύουν στην ποινική δίκη. (**Republic of Cyprus through The Public Service Commission v. Mozoras** (1966)3 C.L.R. 356, 368.) Το άρθρο 53(2) του Νόμου 111/85 δεν καθιστά, εν πάση περιπτώσει, την κανονιστική εξειδίκευση των καθηκόντων του υπαλλήλου του δήμου προϋπόθεση για την ανάληψη και άσκηση της πειθαρχικής εξουσίας. Νοουμένου ότι τηρούνται οι κανόνες της φυσικής δικαιοσύνης η απουσία κανονιστικής ρύθμισης δεν αποτελεί παράγοντα ανασταλτικό της άσκησης της πειθαρχικής αρμοδιότητας. Στην προκείμενη περίπτωση με την εξαίρεση της αοριστίας ως προς τις κατηγορίες και τη συμμετοχή του Δημάρχου στους κριτές της πειθαρχικής ευθύνης του αιτητή τηρήθηκαν οι κανόνες της φυ-

25

30

35

40

οικής δικαιοσύνης.

Καθήκοντα υπαλλήλων.

Προκύπτει από την Ελληνική και την Κυπριακή νομολογία ότι η εξειδίκευση των καθηκόντων υπαλλήλου δημοσίας αρχής μέσω κανονιστικών ρυθμίσεων δεν αποτελεί προϋπόθεση για την άσκηση πειθαρχικής αρμοδιότητας. Αναμφιβόλως στην απουσία περιεκτικού καθορισμού των καθηκόντων υπαλλήλου δεν μπορεί να αποδοθούν σ' αυτόν καθήκοντα άλλα από εκείνα τα οποία εξυπακούονται από τη θέση στην οποία διορίζεται. (Βλέπε **Republic v. Lefkos Georghiades** (1972) 3 C.L.R. 594, 672. Πορίσματα Νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας (1929-1969) σ.367. Αποφάσεις Συμβουλίου Επικρατείας 1934 Α.1. σ.976, Απόφαση 376/34.)

Εγείρεται το ερώτημα, ποια ήσαν τα καθήκοντα του αιτητή ως εκ του διορισμού του ως δημοτικού μηχανικού. Το θέμα αυτό αγνοήθηκε όλωσδιολου κατά την πειθαρχική διαδικασία. Πρώτο, το καθήκον το οποίο ο αιτητής κατ' ισχυρισμό παρέλειψε να εκπληρώσει δεν προσδιορίζεται στις κατηγορίες όπως δεν προσδιορίζονται τα εξυπακουόμενα από τη θέση του δημοτικού μηχανικού καθήκοντα του αιτητή. Η παράλειψη αυτή καθιστούσε αδύνατο τον προσδιορισμό της πειθαρχικής ευθύνης του αιτητή και σε συνάρτηση με αυτή την απόδειξη των κατηγοριών. Η αμέλεια στην εκτέλεση καθήκοντος συνιστά πράξη αντινομική προς το υπαλληλικό καθήκον. Προϋποθέτει όμως τον προσδιορισμό του καθήκοντος για τον καθορισμό της απείθειας.

Η παράλειψη εξειδίκευσης του καθήκοντος του αιτητή προσλαμβάνει ακόμα μεγαλύτερες διαστάσεις στο πλαίσιο των γεγονότων της παρούσας υπόθεσης ενόψει και της ολοσχερούς απουσίας λεπτομερειών ως προς τα γεγονότα τα οποία στοιχειοθετούν τις κατηγορίες.

Αοριστία κατηγοριών.

Η απουσία των γεγονότων που στοιχειοθετούν τις κατηγορίες υπήρξε παντελής. Αποτελεί, όπως και στην ποινική δίκη, προϋπόθεση για τη θεμελίωση του πειθαρχικού πταίσματος η γνωστοποίηση στον κατηγορούμενο των γεγονότων που το στοιχειοθετούν. Τα δικαιώματα του κατηγορουμένου τα οποία κατοχυρώνονται στο άρθρο 12(5), αποτελούν και δικαιώματα του κατηγορουμένου στην πειθαρχική δίκη όπως έχει επανειλημμένα αποφασιστεί και

διακηρυχθεί από το Δικαστήριο. (Βλέπε *Haros v. Republic*, 4 RSCC 39. *Morsis v. Republic* 4 RSCC 133. *Menelaou v. Republic* (1980) 3 C.L.R. 467. *Petrou v. Republic* (1980) 3 C.L.R. 203. *Papacleonoulou v. Republic* (1982) 3 C.L.R. 187. *Matsas v. Republic* (1988) 3(B) C.L.R. 1448.)

10 Και η Ελληνική νομολογία αναγνωρίζει ότι παράλειψη εξειδί-
κευσης των γεγονότων τα οποία στοιχειοθετούν την κατηγορία κα-
ταρρίπτουν το βάθος του κατηγορητηρίου και καθιστούν τη δια-
δικασία άκυρη στην ολότητά της. (Βλέπε επίσης Πορίσματα Νομο-
λογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας (1929-1959) σ.365. Ευρε-
τήριο Αποφάσεων Συμβουλίου Επικρατείας (1935-1940) σ.71.
Αποφάσεις Συμβουλίου Επικρατείας (1931) Β Απόφαση 715/31
σ.408.)

15 Στην προκείμενη περίπτωση η απουσία των στοιχείων τα οποία
συνθέτουν κάθε μια από τις κατηγορίες στις οποίες ο αιτητής κρί-
θηκε ένοχος υπήρξε παντελής. Οι κατηγορίες δεν εξειδικεύουν ού-
τε το καθήκον το οποίο ο αιτητής παρέβη ούτε τα γεγονότα τα
20 οποία συνθέτουν την αμέλεια για την οποία κατηγορήθηκε.

25 Το Άρθρο 12.5(α) του Συντάγματος καθιστά την αποκάλυψη
της φύκης της κατηγορίας και τους λόγους της αποδιδόμενης στον
κατηγορούμενο ευθύνης αναφαίρετο δικαίωμα του κατηγορουμέ-
νου. Είναι μέσα από αυτή τη γνώση που κατοχυρώνεται το δικαί-
ωμα του κατηγορουμένου να υπερασπιστεί.

30 Παρά τις ενστάσεις του αιτητή στην εγκυρότητα του κατηγορη-
τηρίου οι οποίες διατυπώθηκαν κατά την έναρξη της διαδικασίας,
οι καθ' ων η αίτηση δεν μερίμνησαν για τη διόρθωσή του και άφη-
σαν το κενό στη στοιχειοθέτηση των κατηγοριών να αιωρείται σ'
όλη τη διάρκεια της δίκης. Το αναπόφευκτο επακόλουθο είναι η
ακύρωση της διαδικασίας και των αποτελεσμάτων της.

35 Συντρέχει όμως και άλλος ανεξάρτητος λόγος που δικαιολογεί
την ακύρωση της επίδικης απόφασης. Αυτός προκύπτει από τη
συμμετοχή του Δημάρχου στη σύνθεση του πειθαρχικού σώματος
που επιλήφθηκε των κατηγοριών εναντίον του αιτητή. Αποτελεί
αξίωμα της φυσικής δικαιοσύνης ότι κανένας δεν μπορεί να είναι
40 κριτής της ίδιας αυτού υπόθεσης. (Βλέπε μεταξύ άλλων *P. Papanayiotou v. C.T.O. and Another* (1986) 3 C.L.R. 790, 799, βλέ-
πε επίσης Τάχου - Σύγχρονοι Τάσεις της Αρχής της Νομιμότητας
εις το Διοικητικόν Δίκαιον (1973) σ.137.)

Προέκταση της αρχής αυτής είναι ότι κατηγορος δεν μπορεί να είναι παράλληλα και κριτής τού κατηγορουμένου.

Ανεξάρτητα από το ασυμβίβαστο των δύο ιδιοτήτων του κατηγορου και κριτή ελλείπει στην προκείμενη περίπτωση, λόγω της συμμετοχής του Δημάρχου, και το τεκμήριο της αμεροληψίας, απαραίτητο προσόν για την άσκηση των καθηκόντων του κριτή στην πειθαρχική δίκη. Ο Δήμαρχος όχι μόνο είχε προβεί στην καταγγελία εναντίον του αιτητή, αλλά ταυτόχρονα γνωστοποίησε στο συμβούλιο ότι ο ίδιος είχε ανακαλύψει ατασθαλίες για τις οποίες ο αιτητής ήταν υπεύθυνος. Η βεβαιότητα ως προς την ευθύνη του αιτητή σε συνδυασμό με την υποβολή της καταγγελίας εύλογα θα εδικαιολογούσαν τρίτο πρόσωπο ενήμερο αυτών των γεγονότων να θεωρήσει το Δήμαρχο ως στερούμενο των εχέγγυων του αμερόληπτου κριτή της ευθύνης του κατηγορουμένου. Διαφορετική θα ήταν η περίπτωση αν η αναφορά του Δημάρχου περιόριζόταν στην ανάγκη για τη διερεύνηση καταγγελιών εναντίον του αιτητή ή του τρόπου άσκησης των καθηκόντων του. Η μορφοποίηση οριστικής γνώμης για την ευθύνη του και η προβολή της ως του βάθρου της κατηγορίας αποστέρησε το Δήμαρχο από τα εχέγγυα αμεροληψίας, που συνιστά προϋπόθεση για την εκπλήρωση του έργου του κριτή του κατηγορουμένου. *Kontemeniotis v. C.B.C.* (1982) 3 C.L.R. 1027 - βλ. σελ. 1035. *Soteriadou and Others v. Republic* (1985) 3 C.L.R. 300. *Yiannoulla Louca v. Republic and Others* (1989) 3 C.L.R. 672.

Καταλήγω ότι και η συμμετοχή του Δημάρχου στο πειθαρχικό σώμα που επελήφθη των κατηγοριών συνιστά πρόσθετο ανεξάρτητο λόγο ο οποίος δικαιολογεί την ακύρωση της απόφασης. Ενόψει της κατάληξης στην οποία έχω αχθεί δεν κρίνω αναγκαία την εξέταση του τελευταίου λόγου ο οποίος προβλήθηκε για την ακύρωση της απόφασης ή των περιστατικών κάτω από τα οποία υπεβλήθη το αίτημα για την πρόσκληση προς δύο μέλη του συμβουλίου να καταθέσουν ως μάρτυρες υπεράσπισης.

Καταλήγω ότι η προσφυγή πρέπει να επιτύχει με έξοδα και εκδίδεται ανάλογη διαταγή. Η επίδικη απόφαση ακυρώνεται στην ολότητά της βάση του Άρθρου 146.4(β) του Συντάγματος.

Η προσφυγή επιτυγχάνει με έξοδα.